

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ТЕХНІЧНИХ ЗВО ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття присвячена огляду проблем виховної роботи у технічних закладах вищої освіти засобами інноваційних технологій та впровадження національно-патріотичного виховання в освітній процес як необхідної складової виховної роботи. Описано Концепцію національно-патріотичного виховання студентської молоді у ВНТУ, наведено перелік виховних технологій які виявилися ефективними та використовувалися в освітньому процесі.

Ключові слова: виховна робота, національно-патріотичне виховання, інноваційні виховні технології, Концепція національно-патріотичного виховання, інноваційні технології.

У сучасних умовах трансформації, що відбуваються в українському суспільстві, які обумовленні внутрішніми соціально політичними та психологічними процесами, так і зовнішніми викликами, зокрема воєнною агресією проти України, особливої актуальності набуває проблема виховання молоді. Тому, заклади вищої освіти, як осередки соціалізації молоді, мають забезпечувати не лише фахову підготовку, а бути спрямованими на національно-патріотичне виховання, формувати у майбутніх фахівців морально-ціннісні орієнтації, громадянську свідомість тощо.

Виховна робота у технічних ЗВО є системним та цілеспрямованим процесом, проблеми якого розглядаються у наукових доробках багатьох зарубіжних та вітчизняних дослідників (Р. Абдулов, І. Бех, Л. Белова, З. Бондаренко, О. Войчун, Н. Волкова, В. Демчик, О. Дурманенко, І. Зязюн, О. Піскун, Г. Сагач, М. Соловей, В. Тернопільська та ін).

Знані вітчизняні науковці І. Зязюн та Г. Сагач зазначають, що «виховання має підпорядковуватися законам розвитку особисті, оскільки саме воно є складовою розвитку» [1]. Завданням системи виховної роботи закладу вищої освіти полягає у створенні різноманітних соціокультурних середовищ, у яких особистість розвивається і набуває соціального досвіду, отримує допомогу в соціальній самоідентифікації та самореалізації природних задатків [2]. Але, коли йдеться про розвиток молоді, яка ступає на шлях опанування професії та самостійного життя, необхідне впровадження таких виховних технологій, які б спонукали до подальшого зростання та вдосконалення.

В умовах повномасштабної війни та постійних стресів, виховна діяльність у закладах вищої освіти має здійснюватися з урахуванням низки таких аспектів як: організація національно-патріотичних заходів (дні пам'яті, конференції, тематичні концерти, патріотичні акції тощо); зустрічі з військовослужбовцями, волонтерами, представниками громадських організацій; інтеграція змісту патріотичного спрямування у навчальні дисципліни; участь у культурно-мистецьких подіях, спрямованих на популяризацію української культури та історичної пам'яті. Тобто, виховна робота тісно пов'язана із національно-патріотичним вихованням і являється одним із її важливих компонентів. Проблему інтеграції національно-патріотичного виховання у виховну роботу освітнього закладу у своїх роботах розкривали такі вітчизняні науковці як В. Вишківська, Л. Вовк, О. Падалка, Г. Панченко, І. Піонтківська, Т. Коломієць, В. Тернопільська та ін.

Низка вітчизняних науковців зазначають, що «національно-патріотичне виховання – це діяльність, спрямована на формування національної свідомості особистості, яка проявляється

через емоційно-ціннісне ставлення до історичного минулого власного народу. У процесі організації життєдіяльності студентів у культурно-освітньому виховному просторі сучасного вищого навчального закладу складається система цілей, які орієнтують педагогічний персонал на розвиток студента як високоморальної, інтелігентної, конкурентоспроможної особистості культурної людини» [3], тобто, вірний вибір виховних технологій сприятиме формуванню особистості та її розвитку.

Складним і суперечливим залишається питання використання таких виховних технологій в освітньому процесі вищої школи, що могли б зацікавити студентів. У педагогіці серед ефективних інноваційних виховних технологій виокремлюють такі як проєктні технології (індивідуальні та групові проєкти з актуальної проблеми); технології критичного мислення (аналіз медіа, дискусії, дебати, етичні дилеми тощо); коучинг і фасилітація (взаємодія суб'єктів освітнього процесу через запитання, підтримку, виявлення внутрішньої мотивації); інтерактивні технології (активна діяльність суб'єктів освітнього процесу, робота в малих групах, рольові ігри, моделювання ситуацій, лекції-екскурсії); ігрові технології (використання елементів гейміфікації, квестів, тренінгових ігор); медіаосвітні технології (створення відео, подкастів, соціальних проєктів тощо); технології соціального проєктування (волонтерство, благодійність, екологічні ініціативи тощо); кейс-технології (аналіз реальних або змодельованих технологій).

У Вінницькому національному технічному університеті процес національно-патріотичного виховання орієнтується на Концепцію національно-патріотичного виховання студентської молоді у ВНТУ, яка спрямована на те, що національно-патріотичне виховання не повинно бути основою формування ідей культурного імперіалізму, тобто способу споглядання світу лише очима власної культури. Концепція спрямована на об'єднання різних народів, національних, етнічних та релігійних груп, які проживають на території України, довкола ідеї української державності, українського громадянства, що виступають загальними надбаннями, забезпечують їхній всебічний соціальний та культурний розвиток. Метою національно-патріотичного виховання студентської молоді у ВНТУ є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності.

Серед ефективних заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання та таких, що зацікавили студентів були: зустрічі і прес-конференції із творчими людьми під час проєкту «Рай, перетворений на пекло. Stop ecocide Ukraine» (організований волонтерами та художниками, присвячений екоциду війни); фотовиставки «Харків. Пісня славетного міста»; творчі зустрічі із письменниками, музикантами, художниками; майстер-класи з декоративно-ужиткового мистецтва; зустріч із представниками Центру військово-музичного мистецтва Повітряних сил ЗСУ та патріотичний концерт; низка інтерактивних заходів «Украдене мистецтво», інтерактивні лекції-екскурсії і віртуальні подорожі; художньо-навчальні екскурсії по навчально-художніх лабораторіях Культурно-мистецького та просвітницького центру ВНТУ; інтерактивний творчодослідницький проєкт спрямований на розвиток національної ідентифікації «Етнопсихологія»; генерування візуальних матеріалів у національно-патріотичній тематиці тощо.

Отож, ефективна виховна робота у технічних ЗВО, зокрема її національно-патріотичний компонент, є необхідною умовою формування нації, здатної до самоорганізації, самозахисту та сталого розвитку. Вона не лише підтримує духовну єдність суспільства, а й мобілізує студентську молодь на активну участь у державотворчих процесах. Інноваційні виховні технології є інструментом оновлення змісту, форм і методів виховання у технічних закладах вищої освіти, що здатні забезпечити ефективну реалізацію цілей національно-патріотичного виховання. Такі заходи сприяють становленню активної, свідомої особистості, з хистом до участі у розбудові демократичного суспільства. Виховній роботі у вищій школі необхідне впровадження заходів, які будуть робити цей процес живим, емоційним, діалогічними та які будуть направлені на залучення студентів до формування таких необхідних для молодих фахівців софт скілз (soft skills); підвищувати мотивацію до навчання та виховної роботи; стимулювати саморозвиток, рефлексію, емоційний інтелект, креативне мислення; формувати навички командної роботи, лідерства, відповідального громадянина тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: навчальний посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів. - К.: Українськофінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. - 302 с
2. Демчик В., Соловей М. Система виховної роботи у вищому навчальному закладі як фактор цілісного виховання особистості // Рідна школа. - 2004. - № 8. - С. 33-37.
3. Тернопільська В.І. Т 35 Довідник з виховної роботи зі студентами / В.І. Тернопільська, Т.В. Коломієць, І.О. Піонтківська. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. — 264 с.

Буренніков Юрій Юрійович - проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародного співробітництва та молодіжної політики, кандидат економічних наук, доцент. e-mail: burennikov@vntu.edu.ua

Гречановська Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук, директор Культурно-мистецького та просвітницького центру ВНТУ. e-mail: hrechanovskae@gmail.com

MODERNIZATION OF EDUCATIONAL WORK IN TECHNICAL INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES: NATIONAL- PATRIOTIC VECTOR OF DEVELOPMENT

Abstract

The article is devoted to a review of the problems of educational work in technical institutions of higher education using innovative technologies and the introduction of national-patriotic education into the educational process as a necessary component of educational work. The Concept of National-Patriotic Education of Student Youth at VNTU is described, a list of educational technologies that have proven to be effective and have been used in the educational process is given.

Keywords: educational work, national-patriotic education, innovative educational technologies, Concept of National-Patriotic Education, innovative technologies.

Yuriy Burennikov - Vice-rector for scientific and pedagogical work, international cooperation and youth policy, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor. e-mail: burennikov@vntu.edu.ua

Hrechanovska Olena - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Philosophy and Humanities of Vinnytsia National Technical University (Vinnytsia, Ukraine), Director of the Cultural, Artistic and Educational Center of VNTU. e-mail: hrechanovskae@gmail.com